

ZAKON
O ROKOVIMA IZMIRENJA NOVČANIH OBAVEZA U KOMERCIJALNIM
TRANSAKCIJAMA

("Sl. glasnik RS", br. 119/2012, 68/2015 i 113/2017)

Član 1

Ovim zakonom uređuju se rokovi izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama između javnog sektora i privrednih subjekata, između privrednih subjekata, odnosno između subjekata javnog sektora, a u cilju sprečavanja neizmirenja novčanih obaveza u roku.

„Ovim zakonom uređuje se i registrovanje faktura i drugih zahteva za isplatu, izdatih od strane poverilaca u komercijalnim transakcijama između javnog sektora i privrednih subjekata, odnosno između subjekata javnog sektora, u kojima su subjekti javnog sektora dužnici.”..

Odredbe ovog zakona ne primenjuju se na privredne subjekte nad kojima je otvoren postupak stečaja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj, a u komercijalnim transakcijama u kojima su ovi privredni subjekti dužnici.

Član 2

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) komercijalne transakcije su ugovorene transakcije između subjekata javnog sektora i privrednih subjekata, između privrednih subjekata, odnosno između subjekata javnog sektora, koje se odnose na isporuku dobara, odnosno pružanje usluga uz naknadu, u koje se ubrajaju i građevinski i investicioni radovi, kao i komunalne usluge;
- 2) javni sektor je deo nacionalne ekonomije koji obuhvata opšti nivo države, u smislu zakona kojim se uređuje budžetski sistem, kao i javna preduzeća;
- 3) privredni subjekt je privredno društvo i preduzetnik osnovan u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva, kao i zadruga i registrovano poljoprivredno gazdinstvo i ostala pravna lica osnovana u skladu sa posebnim zakonom;
- 4) novčana obaveza je iznos ugovorene naknade za isporuku dobara, odnosno pružanje usluga naveden u ugovoru, fakturi ili drugom odgovarajućem zahtevu za isplatu, uključujući direktne troškove nabavke;
- 5) faktura, u smislu ovog zakona, je dokument kojim se obračunava naknada za isporuku dobara, odnosno pružanje usluga u komercijalnim transakcijama;
- 6) privremena ili okončana situacija je dokument kojim se obračunava naknada za izvršene građevinske i investicione radove i u smislu ovog zakona predstavlja odgovarajući zahtev za isplatu;
- 7) neizmirena novčana obaveza u roku je novčana obaveza javnog sektora, odnosno privrednog subjekta koja nije isplaćena poveriocu u ugovorenom ili zakonom predviđenom roku ukoliko ugovorom rok nije predviđen, odnosno ukoliko ugovor nije u pisanoj formi;

8) kamata za neizmirenu novčanu obavezu u roku podrazumeva kamatu na novčanu obavezu koja nije isplaćena u ugovorenom ili zakonom predviđenom roku u visini utvrđenoj zakonom kojim se uređuje zatezna kamata;

9) Centralni registar faktura je sistem (baza podataka) koji uspostavlja i vodi Ministarstvo finansija - Uprava za trezor, u kojem se registruju fakture i drugi zahtevi za isplatu, izdati od strane poverilaca u komercijalnim transakcijama između javnog sektora i privrednih subjekata, odnosno između subjekata javnog sektora, u kojima su subjekti javnog sektora dužnici.

Član 3

Ugovorom između privrednih subjekata ne može se predvideti rok za izmirenje novčanih obaveza duži od 60 dana.

Ako ugovorom između privrednih subjekata iz stava 1. ovog člana nije ugovoren rok za izmirenje novčanih obaveza ili ukoliko ne postoji pisani ugovor, ili ukoliko je ugovoren duži rok od propisanog u stavu 1. ovog člana, dužnik je dužan da bez prethodne opomene izmiri novčanu obavezu u roku od najkasnije 60 dana.

Rok za izmirenje novčanih obaveza iz st. 1, 2. i 4. ovog člana počinje da teče prvog narednog dana:

1) od dana kada je dužnik primio fakturu, odnosno drugi zahtev za plaćanje od poverioca koji je ispunio svoju ugovorenu obavezu; ili

2) od dana kada je poverilac ispunio svoju obavezu, ukoliko nije moguće utvrditi dan prijema fakture ili drugog odgovarajućeg zahteva za isplatu, ili ako je dužnik primio fakturu ili drugi odgovarajući zahtev za isplatu pre nego što je poverilac ispunio svoju ugovorenu obavezu; ili

3) od dana isteka roka za pregled predmeta obaveze, ako je ugovorom ili zakonom predviđen određen rok za takav pregled, a dužnik je primio fakturu ili drugi odgovarajući zahtev za isplatu pre isteka tog roka, u skladu sa ugovorom; rok za pregled predmeta obaveza ne može biti duži od 30 dana od dana prijema robe ili izvršene usluge, izuzev ako je u izuzetno opravdanim slučajevima ugovoren duži rok.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ugovorom između privrednih subjekata može se predvideti duži rok od 60 dana ukoliko ugovorene obaveze zahtevaju isplatu u ratama za isporučenu robu, odnosno pružene usluge, ali taj rok ne može da bude duži od 90 dana.

Ako je ugovorom između privrednih subjekata ugovoren rok iz stava 4. ovog člana, najmanje 50% novčane obaveze mora biti isplaćeno zaključno sa istekom polovine tako ugovorenog roka, a ostatak novčane obaveze do isteka tog roka.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ugovorom između privrednih subjekata može se predvideti duži rok od 60 dana, uz obavezu da dužnik, odnosno primalac isporučenih dobara, odnosno pruženih usluga, obezbedi plaćanje u ugovorenom roku predajom poveriocu bankarske garancije koja sadrži klauzule: "neopoziva", "bezuslovna", "naplativa na prvi poziv bez prigovora" ili avalirane menice od strane banke kao oblik obezbeđenja za naplatu duga.

Izuzetno od st. 1, 2. i 4. ovog člana, ugovorom između registrovanog poljoprivrednog gazdinstva ili zemljoradničke zadruge i drugog privrednog subjekta, kada je dužnik registrovano poljoprivredno gazdinstvo ili zemljoradnička zadruga mogu se ugovoriti duži

rokovi u slučajevima nabavke repromaterijala za obavljanje osnovne delatnosti, i to za semenski i sadni materijal, zaštitna sredstva i đubrivo.

Član 4

Ugovorom između javnog sektora i privrednih subjekata ne može se predvideti rok za izmirenje novčanih obaveza duži od 45 dana, u slučaju kada je u tom ugovornom odnosu javni sektor dužnik.

Ugovorom između subjekata javnog sektora ne može se predvideti rok za izmirenje novčanih obaveza duži od 60 dana.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ugovorom između javnog sektora i privrednih subjekata može se predvideti rok za izmirenje novčanih obaveza do 90 dana u slučaju kada je dužnik Republički fond za zdravstveno osiguranje, odnosno korisnik sredstava Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje u smislu zakona kojim se uređuje budžetski sistem.

U ugovornom odnosu iz stava 1. ovog člana, rok za izmirenje novčanih obaveza ne može biti duži od 60 dana, u slučaju kada je dužnik u tom ugovornom odnosu privredni subjekt.

Ako ugovorom iz stava 4. ovog člana nije ugovoren rok za izmirenje novčanih obaveza, dužnik je dužan, bez prethodne opomene, da izmiri novčanu obavezu u roku do 60 dana.

Rok za izmirenje novčane obaveze iz st. 1, 2, 3, 4. i 5. ovog člana počinje da teče od dana propisanog članom 3. stav 3. ovog zakona.

Član 4a

Poverioci su dužni da izdate fakture i druge zahteve za isplatu, u komercijalnim transakcijama u kojima su subjekti javnog sektora dužnici, pre njihovog dostavljanja dužnicima, registruju u centralnom registru faktura.

Registrowanje faktura i drugih zahteva za isplatu iz stava 1. ovog člana, u centralnom registru faktura, vrši se unošenjem podataka iz fakture, odnosno drugog zahteva za isplatu, u informacioni sistem Uprave za trezor.

Informacioni sistem Uprave za trezor registruje unete podatke iz fakture, odnosno drugog zahteva za isplatu, u centralnom registru faktura i dodeljuje toj fakturi, odnosno drugom zahtevu za isplatu, jedinstveni identifikacioni broj.

Registrovane fakture, odnosno druge zahteve za isplatu iz stava 3. ovog člana poverioci su dužni da dostave dužnicima u roku od tri radna dana od dana registrovanja, sa instrukcijom za plaćanje fakture, odnosno drugog zahteva za isplatu.

Ministar nadležan za poslove finansija bliže uređuje način i postupak registrovanja faktura, odnosno drugih zahteva za isplatu, kao i način vođenja i sadržaj centralnog registra faktura.

Član 4b

Dužnici izmiruju novčane obaveze po fakturama i drugim zahtevima za isplatu iz člana 4a stav 1. ovog zakona, samo ako su one ispravno registrovane u centralnom registru faktura, što utvrđuju proverom u tom registru.

Izmirenje novčanih obaveza iz stava 1. ovog člana, vrši se u rokovima utvrđenim članom 4. ovog zakona, a u skladu sa dobijenom instrukcijom za plaćanje iz člana 4a stav 4. ovog zakona.

Član 5

Poverilac ima pravo da od dužnika zahteva naknadu za kašnjenje u ispunjavanju novčane obaveze u iznosu od 20.000 dinara, za slučaj da novčana obaveza nije izmirena u rokovima utvrđenim odredbama čl. 3. i 4. ovog zakona.

Pravo na naknadu za kašnjenje u ispunjavanju novčanih obaveza u roku, ne isključuje pravo na naknadu troškova koje poverilac ima pravo da potražuje na osnovu ugovora ili drugih propisa.

Naknada za neisplaćene novčane obaveze u roku ne obuhvata troškove izvršenja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršni postupak.

Pravo poverioca iz stava 1. ovog člana prestaje da važi u roku od tri godine od dana isteka roka dospelosti novčane obaveze.

Član 6

Odredbe ugovora koje nisu u skladu sa odredbama ovog zakona smatraju se ništavim i ne proizvode pravno dejstvo.

Član 7

Na novčane obaveze koje nisu izmirene u rokovima utvrđenim odredbama čl. 3. i 4. ovog zakona obračunava se i plaća kamata u visini utvrđenoj zakonom kojim se uređuje zatezna kamata.

Pravo na kamatu iz stava 1. ovog člana ima poverilac pod uslovom da je ispunio sve ugovorene obaveze.

Ukoliko je dužnik delimično izmirio novčane obaveze u rokovima utvrđenim odredbama čl. 3. i 4. ovog zakona, kamata iz stava 1. ovog člana obračunava se i plaća samo na neizmireni deo novčanih obaveza.

Član 8

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona između javnog sektora i privrednih subjekata, u komercijalnim transakcijama u kojima su subjekti javnog sektora dužnici, kao i između subjekata javnog sektora, vrši Ministarstvo finansija - Odeljenje za budžetsku inspekciju (u daljem tekstu: Odeljenje za budžetsku inspekciju).

U cilju sprovođenja nadzora iz stava 1. ovog člana, Odeljenje za budžetsku inspekciju preuzima podatke o neizmirenim obavezama javnih preduzeća iz informacionog sistema Uprave za trezor.

Budžetska inspekcija ima pristup svim podacima centralnog registra faktura potrebnim za sprovođenje nadzora iz stava 1. ovog člana, kao i za obavljanje ostalih zakonom utvrđenih funkcija inspeksijske kontrole.

Ministar nadležan za poslove finansija posebnim aktima bliže uređuje način i postupak vršenja nadzora iz stava 1. ovog člana, kao i način i postupak preuzimanja podataka iz stava 2. ovog člana.

Član 9

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona u komercijalnim transakcijama između privrednih subjekata vrši Ministarstvo finansija - Poreska uprava.

Ministar nadležan za poslove finansija donosi akt kojim uređuje način i postupak vršenja nadzora nad sprovođenjem ovog zakona u komercijalnim transakcijama između privrednih subjekata.

Član 10

Sudski postupak izvršenja neizmirenih novčanih obaveza, definisanih ovim zakonom, vrši se uz primenu načela hitnosti postupanja.

Predlog o izvršenju koji poverilac podnosi sudu sačinjava se u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje.

Izvršni poverilac u predlogu za izvršenje ima pravo da zahteva naknadu za kašnjenje u ispunjavanju novčane obaveze u iznosu propisanom članom 5. ovog zakona.

Sud je u obavezi da po službenoj dužnosti, po donošenju pravosnažnog rešenja o izvršenju koja se odnose na obaveze iz komercijalnih transakcija između privrednih subjekata, isto dostavi organu koji vrši nadzor nad primenom ovog zakona u komercijalnim transakcijama privrednih subjekata, radi pokretanja prekršajnog postupka.

Član 11

Na sva pitanja koja nisu posebno uređena ovim zakonom, shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Član 12

Novčanom kaznom od 100.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, odnosno privredni subjekt ili subjekt javnog sektora, koji ne izmiri novčane obaveze u rokovima utvrđenim ovim zakonom (čl. 3. i 4. ovog zakona).

Novčanom kaznom od 10.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik koji ne izmiri novčane obaveze u rokovima utvrđenim ovim zakonom (čl. 3. i 4. ovog zakona).

Novčanom kaznom od 10.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice koje je nosilac poljoprivrednog gazdinstva u smislu zakona kojim se uređuje poljoprivreda i ruralni razvoj, a koje ne izmiri novčane obaveze u rokovima utvrđenim ovim zakonom (čl. 3. i 4. ovog zakona).

Novčanom kaznom od 5.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u javnom sektoru, ukoliko subjekt javnog sektora kojim rukovodi ne izmiri novčane obaveze u rokovima utvrđenim u članu 4. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 5.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj zastupnik privrednog društva, zadruga i ostalih pravnih lica osnovanih u skladu sa posebnim zakonom, ukoliko ta pravna lica ne izmire novčane obaveze u rokovima utvrđenim u čl. 3. i 4. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 100.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, odnosno privredni subjekt ili subjekt javnog sektora, ako ne registruje izdate fakture i druge zahteve za isplatu u centralnom registru faktura (član 4a ovog zakona).

Novčanom kaznom od 5.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u javnom sektoru, ukoliko subjekt javnog sektora kojim rukovodi izmiri novčanu obavezu po fakturi i drugom zahtevu za isplatu, koji nisu registrovani u centralnom registru faktura (član 4b ovog zakona).

Odgovorno lice iz st. 4. i 7. ovog člana je ministar za ministarstvo, nadležni pokrajinski sekretar za pokrajinski sekretarijat, gradonačelnik za grad, predsednik opštine za opštinu, direktor za javno preduzeće, odnosno rukovodilac drugog subjekta javnog sektora.

Član 13

Odredbe ovog zakona primenjuju se na ugovorne odnose u komercijalnim transakcijama koji su zaključeni od 31. marta 2013. godine.

Odredbe ovog zakona primenjuju se i na komercijalne transakcije čija realizacija nije započeta do 31. marta 2013. godine, a koje proističu iz ugovornog odnosa zaključenog pre dana iz stava 1. ovog člana.

Realizacija komercijalne transakcije nije započeta ukoliko nije izvršena isporuka dobara, niti je pružana ugovorena usluga.

Odredbe ugovora iz stava 2. ovog člana moraju se uskladiti sa odredbama ovog zakona najkasnije do 31. marta 2013. godine.

Član 14

Akte iz čl. 8. i 9. ovog zakona ministar nadležan za poslove finansija doneće u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 15

Odredbe ovog zakona ne primenjuju se do 1. januara 2014. godine, na privredne subjekte koji su u postupku restrukturiranja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje restrukturiranje, u komercijalnim transakcijama u kojima su ovi privredni subjekti dužnici.

Član 16

Na Republički fond za zdravstveno osiguranje, odnosno korisnika sredstava Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje u smislu zakona kojim se uređuje budžetski sistem ne primenjuju se odredbe člana 4. stav 2. ovog zakona do 1. januara 2015. godine.

Za subjekte javnog sektora iz stava 1. ovog člana uvodi se postepeno skraćivanje roka za izmirenje novčanih obaveza u ugovornom odnosu sa privrednim subjektima, a u slučaju kada su subjekti javnog sektora dužnici.

Rokovi koji će se primenjivati na subjekte iz stava 1. ovog člana do potpune primene odredbe člana 4. stav 2. ovog zakona su:

1) od 31. marta 2013. godine do 31. decembra 2013. godine - rok za izmirenje novčanih obaveza ne može biti duži od 150 dana;

2) od 1. januara 2014. godine do 31. decembra 2014. godine - rok za izmirenje novčanih obaveza ne može biti duži od 120 dana;

3) od 1. januara 2015. godine u potpunosti se primenjuje odredba člana 4. stav 2. ovog zakona.

Član 17

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a primenjivaće se od 31. marta 2013. godine.

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopuni Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama

("Sl. glasnik RS", br. 68/2015)

Član 6[s1]

Akte iz čl. 4. i 5. ovog zakona ministar nadležan za poslove finansija doneće u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do početka primene akata iz stava 1. ovog člana primenjivaće se akti doneti na osnovu Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama ("Službeni glasnik RS", broj 119/12).

Član 7[s1]

Odredbe ovog zakona primenjuju se na ugovore između subjekata javnog sektora koji su zaključeni od 1. januara 2016. godine.

Član 8[s1]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama

("Sl. glasnik RS", br. 113/2017)

Član 6[s2]

Propis iz člana 3. ovog zakona (novododati član 4a stav 5.) ministar nadležan za poslove finansija doneće u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 7[s2]

Odredbe člana 4. st. 1. i 3. (u delu koji se odnosi na brisanje ovlašćenja za uređenje načina i postupka dostavljanja podataka o preuzetim obavezama subjekata javnog sektora) ovog zakona primenjivaće se od 1. marta 2018. godine.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na registrovanje faktura i drugih zahteva za isplatu primenjivaće se na fakture i druge zahteve za isplatu izdate od strane poverilaca u komercijalnim transakcijama između javnog sektora i privrednih subjekata, odnosno između subjekata javnog sektora, u kojima su dužnici subjekti javnog sektora, koji plaćanja vrše preko računa koji se vode kod Uprave za trezor, od 1. marta 2018. godine.

Na fakture i druge zahteve za isplatu izdate od strane poverilaca u komercijalnim transakcijama između javnog sektora i privrednih subjekata, odnosno između subjekata javnog sektora, u kojima su dužnici ostali subjekti javnog sektora, koji plaćanja vrše preko računa koji se vode kod banaka, odredbe ovog zakona koje se odnose na registrovanje faktura i drugih zahteva za isplatu, primenjivaće se po uspostavljanju tehničko-tehnoloških uslova.

Član 8[s2]

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".